

Становище от проф. дин Кирил Йорданов

по обявен конкурс за професор по професионално направление 2.2. История и археология (тракийска археология) обявен в ДВ бр. 53/18.06.2013 г. с кандидат доц. д-р Тотко Стоянов

В обявения конкурс колегата Стоянов и представил хабилитационен труд „Тракийският град. Градоустройство. Укрепителна системи. Архитектура. Сборяново. т.Ш, 4.1 глави Въведение, 1.2, 1.3, 1.4; II.1, II.2, 2.4; II, 7.II.8. (Заклучителни бележки), 2013 (под печат).

Становището е подготвено съгласно Заповед № РД 38-450 от 22.07.2013 г. на ректор чл. кор. проф. дин Иван Илчев на СУ „Св. Климент Охридски”, според прилежно подреденият списък на студиите и статиите на кандидата на брой 31 между 1996 и 2012 г. Специално внимание ще отделя на хабилитационния труд, който според мен има висока научна стойност.

Още във въведението, което всъщност е обстоен преглед на проучванията на билингва (английски) през последните 23 години в археологическия резерват „Сборяново“ подробно са обяснени паметниците от праисторията до късното средновековие, което е рядко явление в българската археология (с. 13-24).

Естествено, много важно е изследването на доц. Стоянов на „Долният град“ (135-156), тъй като това показва по категоричен начин градоустройството на гетската царска резиденция през ранноелинистическата епоха.

Подробно е изследвана диатеихизма № 3, пътят към резервоарите и гетското светилище, над което впоследствие се развило „Демир баба теке“ през 16 век. То е съществувало като ритуален извор преди построяването на царската резиденция. Почти е сигурно, че светилището е функционирало към края на 4 в. и 90-те години на 3 в. пр. Хр. Хронологията е много стабилна и поради наличието на бронзови монети сечени в Одесос.

Във втората част на труда, специално внимание заслужават задълбочените, бих казал прецизни изследвания на жилищата, стопанските постройки, естествено светите комплекси в отделните части на гетската царска резиденция. Достатъчно е да се спомене „Кварталът на занаятчиите“ (147-184), отново билингва (на английски), което допълнително дава възможност изследването да бъде проучено и цитирано в европейските и световни археологически школи.

Безспорно към това трябва да се прибави и ритуалният комплекс в сектор 168, с изключително важни паралели в религиозната практика на Егеида, доскоро почти непознати в тракийската ранноелинистическа епоха (213-219).

Много важни като интерпретация за целия културно-исторически комплекс са теренните наблюдения в и извън укрепителната системи на ранноелинистическия град (с. 265-284). Колегата Т. Стоянов, достатъчно аргументирано отстоява тезата, че през ранноелинистическата епоха е съществувал „квартал“ със стопански функции, очевидно свързан и с гробните съоръжения през първата половина на 3 в. пр. Хр.

В заключителната част е извършен пълен културно-исторически преглед, с важни изводи за сложното градоустройство на гетския политически център с целият комплекс на стопанска и търговска дейност, както и заобикалящите го некрополи. Задълбоченото изследване е достатъчно, макар и най-общо да се направят важни изводи и предположения за демографската и социална структура на региона, сигурен център на гетския династически дом в Североизточна Тракия. Всичко това позволява да се направят сериозни предположения за селищната система в цяла Тракия през ранноелинистическата епоха с всичките ѝ регионални особености, което, поне според мен, колегата Т. Стоянов е постигнал забележителни културно-исторически изводи. Съвсем логично е предположено, че става дума за една от столиците на гетите, вероятно Хелис (?), известна покрай конфликта между Лизимах и гетския владетел Дромихайт около 294-292 г. пр. Хр. в писмената историческа традиция чрез Диодор.

В представеният за конкурса списък на публикациите доц. д-р Т. Стоянов, освен хабилитационен труд, са изброени 31 студии и статии посветени на ранноелинистическа Тракия, 14 от които на английски език,

което е наистина високо научно постижение с естествено международно признание.

Доц. д-р Т. Стоянов, според справката, е избран за председател на УС на Асоциацията на българските археолози през 2008 г.

Той чете основни курсове като „Археология на ЮИ Европа през I хил. пр. Хр.“, „Художествена обработка на метал в Тракия I хил. пр. Хр.“ и съответните спецкурсове. Под неговото научно ръководство са защитили 14 докторанти (наистина високо постижение). Към тях трябва да се прибавят научното ръководство на задочни или докторанти на самостоятелна подготовка. Доц. д-р Т. Стоянов е чел лекции в Археологическия институт към Университета в Копенхаген, 2003 г., в Археологическия институт в Карловия Университет в Прага, 2006 г. (сред най-старите в Европа) и в Университета Тор Вергата в Рим през 2008 г. Към това трябва да се допълни и участието му в научно-изследователски проекти към фонд Научни изследвания.

Изреденото дотук ми дава пълно основание да предложа на уважаемото Научно жури по конкурса по професионалното направление 2.2. История и археология (тракийска археология), обявен в ДВ бр. 53/18.06.2013 г., доц. д-р Тотко Стоянов и неговият избор на академичната длъжност „професор“ към ИФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

София

12.10.2013 г.

проф. дин Кирил Йорданов